

by Rev Hershel Schachter, Beis Yitzchok, 2004 SF

קושיא חזקה שלא היה יכול ליישבה, ולזה קרא הג"ר יוסף שאול נאטאנזאהן - הכה את האריה, ותוכן הקושיא הי' כדלהלן: בחולין (קב:): נחלקו ר' יוחנן ור"ל בגדר האיסור דבשר מן החי, אם נלמד מהפסוק של אבר מן החי או מהפסוק של טריפה, וקיי"ל להלכה כר' יוחנן שנלמד מקרא דטריפה (עי' רמב"ם פ"ד מהל' מאכ"א ה"י).

ועפ"י קשה מה שפסק הרמב"ם לגבי בן נח (פ"ט מהל' מלכים ה"י) שכן נח חייב על אבר מן החי וגם על בשר מן החי, דבשלמא אילו היה פוסק כר"ל שבשר מן החי נלמד מקרא דאבר מן החי, היה מובן מ"ט נוהג אף לגבי בני נח, אבל מאחר שפסק כר' יוחנן, שבשר מן החי איסורו מתורת טריפה, ואצל ב"נ פשיטא שלא נוהג איסור טריפה, מ"ט אסור להם לאכול בשר מן החי.

וביישוב הקושיא אמר רבנו בשם אביו הגרמ"ס, דיעוי"ש עוד ברמב"ם הנ"ל (הל' מלכים) שאף שבישראל אין לוקים אלא על כזית של בשר מן החי, אצל ב"נ חייב על בשר מן החי בכלשהו, שלא ניתנו השעורים אלא לישראל בלבד. והנה גדר אבר מן החי היינו עצם שלם עם בשר וגיד, ומאחר שלא ניתנו שיעורים לב"נ, כל כלשהו של בשר מן החי מהווה חצי שיעור מאיסור אבר מן החי.

[ול' קשה טובא תירוץ זה, דהלא דין חצי שיעור רק שייך בשיעור מצטרף ולא בשיעור נקודה, וכאן לכאורה זוהי הגדרת אבר מן החי - עצם עם בשר וגיד, והוא שיעור נקודה. וטפי נ"ל כדברי הרמב"ן (בתי' לחולין שמה), דהך מחלוקת בין ר' יוחנן לר"ל, רק שייכא בישראל, אבל אצל ב"נ לכונ"ע בשר מן החי אסור כחלק מאיסור אבר מן החי.]

הלכות דגים: בכנה"ג (ליו"ד סי' פג, הו"ד בדרכ"ת שמה ס"ק יז) הביא שמנהג פשוט בכל ישראל לאכול את הדג בעל חרב, הואיל ויש לו סנפיד וקשקשת. ולפני כמ' שנה הכריו אחד מהרבנים באמריקא שסארדפי"ש איננו דג טהור, מפני שקשקותיו אינם דומים בצורתם לקשקשי שאר הדגים הטהורים, ושלא לזה נתכוון הכנה"ג. ובזמן ההוא, ביקש רבנו מהרה"ג פרופסור שלמה שטרנברג, שיחי', לבדוק בענין, והראה לו לרבנו את הדג ואת קשקותיו (ועדיין המעטפה עם הקשקשים ברשותו כיום).

ואמר לו אז רבנו שלפי דעתו הדג הזה דג טהור הוא, דאין שום הלכות מסוימות אודות צורת הקשקשת המשמשת כסימן לטהרת דגים.

בשר בחלב: יש נוהגים שלא להמתין שש שעות שלמות בין אכילת בשר לבין אכילת חלב, אלא ממתנים ה' שעות שלמות וזמן-מה אל תוך השעה הששית. ושמעתי מהר"י לוקשטיין, שיחי' בשם רבנו, שזה ע"פ לשון הרמב"ם (סוף פ"ט מהל' מאכ"א) - "והוא כמו שש שעות," דמשמע דאינן שש שעות שלמות. [וכן הובא בשם הגר"ח בס' נשמת אברהם (יו"ד ריש ט"י פט).]

ובטעם דבר זה הציע אחד מן התלמידים דאולי י"ל דכמו שיש הלכה של מקצת היום ככולו, כמו"כ יש דין של מקצת השעה ככולה. רבנו הקפיד על זה שהציע כן, ואמר שדבר זה לא ניתן להיאמר. אלא שטעם הנוהגים כן היינו עפ"י הגמ' חולין, שנזכר שמה שהמנהג היה להמתין מסעודה אחת לשניה, ואצלנו, הרבה נוהגים לאכול סעודת הצהרים בין שתים עשרה לשעה אחת, ולעת ערב אוכלים סעודת הערב משש ועד לשבע, ובאם אכל בשר בסעודת הצהרים וגמר אכילתו קצת קודם שעה אחת, ומתחיל בסעודת (חלב) של הערב בשעה שש, נמצא שהמתין קצת יותר מחמש שעות והוא מסעודה לסעודה.

מורא אב: עי' שו"ע יו"ד (סי' רמ"ב), אינו מורא ... לא יקראנו בשמו. ושמעתי שדעת רבנו היתה שאפילו אם אביו מרשהו על כך ורוצה בזה, עדיין אסור לקרותו בשמו. [ואולי ה"ט, דזה כבר הוי בכלל בזיון, ומבואר בשו"ע, דאף דהאב יכול למחול על כבודו, אינו יכול למחול על בזיונו. (הר"מ גנק, שיחי'. ועי' בספרו חזון נחום, סי' ח)]

ת"ח: בערב ר"ח אלול תר"צ נידון הג"ר יחזקאל אברמסקי, ז"ל, לחמש שנות מאסר ועבודת פרך בסיביר. (עי' סי' שחר אורו, תולדות חייו של הרמ"צ נריה, ז"ל, עמ' נט.) כמה ממשלות המדינות המערביות לחצו על ממשלת הקומוניסטים של רוסיה לשחררו, היות והיה ת"ח מפורסם, עד שהוכרחו לשחררו. וקיבל אז הזמנה לשמש כראב"ד בלונדון, אלא שבין זמן שחררו לזמן בואו ללונדון הוכרח לבלות כמה שבועות בברלין.